

การบูรณาการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์
ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
AN INTEGRATION OF THE KING'S SCIENCE TO DEVELOP PUBLIC WELFARE
WORK OF SANGHA OF SURAT THANI PROVINCE

พระปลัดไกรสร เกสโร (ปานดวง)*, ไพรัตน์ ฉิมหาด, พระครูนิติธรรมบัณฑิต (สุริยา คงคาไหว),
พระสมุห์ธนภัทร ธนภทโท (ทิพย์วงษ์)

Phrapalad Kraisor (Panduang), Pairat Chimhad, Phrakru Nitithambundhit (Suriya Kongkawhai),
Phrasamu Thanapat Dhanabaddho (Tipwong)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403104008@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขอบข่ายเนื้อหาทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงพื้นที่ ด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ด้านการจัดสร้างสาธารณสมบัติ และด้านการบรรเทาสาธารณภัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 กลุ่ม ได้แก่ พระสังฆาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) สมัชชาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หนใต้ 3) กรรมการฝ่ายงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม 4) นักวิชาการพระพุทธศาสนา 5) นักวิชาการวัฒนธรรม 6) นักพัฒนาชุมชน และ 7) ผู้นำท้องที่ รวมจำนวน 26 ราย เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงพื้นที่ ได้แก่ คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยมีขั้นตอนหลัก ได้แก่ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 2) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการทำความเข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหา เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาศักยภาพชุมชน 3) ด้านการจัดสร้างสาธารณสมบัติ ได้แก่ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 4) ด้านการบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและการตอบสนองต่อสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียงและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน

คำสำคัญ: การบูรณาการ, ศาสตร์พระราชา, การพัฒนา, สาธารณสงเคราะห์, คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

This research article aims to analyze the integration of King's science in the development of public welfare work of the Sangha of Surat Thani province. There are 4 content areas: spatial resource management, promotion of activities for public benefit, public property creation, and

disaster relief. This is a qualitative research, analyzing data from documents and data obtained from the field. The research instrument used was an unstructured interview. Data from in-depth interviews were collected from 7 key informant groups: 1) the Sangha chief of Surat Thani province, 2) the Assembly of the Southern Five Precepts Village Project, 3) the Public Welfare Committee of the Sangha Supreme Council, 4) Buddhist academics, 5) cultural academics, 6) community development officers, and 7) local leaders, totaling 26 people. The research results found that the integration of the King's science in the development of public welfare work of the Sangha of Surat Thani province consisted of 1) spatial resource management, namely, the Sangha of Surat Thani province focused on sustainable development that was consistent with the context of the area, with the main steps being: understanding, accessing, and developing; 2) promoting activities for public benefit, namely, improving the quality of life of the people through understanding the problems and needs of the community, including organizing activities that respond to the problems, such as environmental conservation and community potential development; 3) creating public property, namely, using resources efficiently and involving the people; and 4) disaster relief, namely, preparing for and responding to disasters efficiently by using sufficient resources and creating networks of cooperation with agencies.

Keywords: Integration, King's Science, Development, Public Welfare, Sangha of Surat Thani Province

บทนำ

ศาสตร์พระราชา เป็นแนวทางการพัฒนาที่กำเนิดจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ของประเทศไทย ซึ่งมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นความสำคัญของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสร้างความสมดุลในสังคม โดยศาสตร์พระราชายังต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ในระดับต่าง ๆ รวมถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อให้ได้แนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด (พระครูสุนทรเมธาภินันท์ (ปกกรณ์ เจริญวงศ์) และคณะ, 2562) ในด้านการปฏิบัติ ศาสตร์พระราชามีการกำหนดหลักการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเริ่มต้นด้วยตนเองเน้นการเริ่มดำเนินการจากความ ต้องการและความสามารถของบุคคลหรือชุมชน 2) การพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมให้ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและ ชุมชนให้มีความมั่นคงอย่างเป็นอิสระ และ 3) ต้นแบบเผยแพร่ความรู้ใช้บุคคลหรือโครงการที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้และทักษะที่สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนได้ ซึ่งศาสตร์พระราชายังประกอบด้วย กระบวนการที่ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ความเข้าใจ(Understanding) การใช้ข้อมูลทั้ง จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่และข้อมูลเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งการวิเคราะห์และทดลองเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม 2) การเข้าถึง (Accessing) การสื่อสารและเชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยศึกษาความต้องการและศักยภาพของ พวกเขา และ 3) การพัฒนา (Developing) นำแนวคิดที่เข้าใจและเข้าถึงไปสู่การพัฒนาซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืน ศาสตร์พระราชานี้ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางในด้านการบริหาร หรือการ พัฒนาชุมชน แต่ยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างแบบอย่างของการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและ พอเพียง ตามหลักการที่พระองค์ได้ทรงแนะนำไว้อย่างแท้จริง (ศูนย์ศึกษาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2563)

เรื่องราวเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์และการพัฒนาชุมชนถูกปรากฏในพระพุทธศาสนาเป็นตัวอย่างที่ ชัดเจนของการรวมกันระหว่างศาสนาและการทำงานเพื่อสังคม โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการ

ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีนิทานธรรมบทเรื่องต้นกำเนิดของพระอินทร์หรือท้าวมหาวานได้สะท้อนให้เห็นถึงหลักการในการทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์โดยการที่มฆมานพทำความสะอาดสถานที่และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (พระราชนิพนธ์ (ชัยวัฒน์ ปณฺญาสิริ), 2538) แสดงให้เห็นว่า การทำความดีและการร่วมมือกันในชุมชนสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความสุขในสังคม ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์มีความเด่นชัด โดยมีทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งพระสงฆ์ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยส่งเสริมการศึกษา การประกอบอาชีพ และดูแลสุขภาพในชุมชน การทำงานร่วมกับรัฐบาลหรือทำงานอย่างอิสระนั้นทำให้พระสงฆ์มีส่วนในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ยังได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพื่อให้พวกเขามีความสุขทั้งทางกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการทำงานสาธารณสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน

ดังนั้น งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานที่ประกอบด้วยหลายมิติ โดยมีวัดและพระภิกษุเป็นแกนนำในการดำเนินงาน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองความต้องการและปัญหาของชุมชนอย่างจริงจัง ตัวอย่างของโครงการที่ดำเนินการ ประกอบด้วย โครงการอุปสมบทและบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน รวมถึงโครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยขาดแคลน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในชุมชนผ่านการอบรมและให้ทักษะอาชีพ (ไพบุลย์ เสียงก้อง, 2544) อีกทั้ง งานสาธารณสงเคราะห์ยังมีบทบาทในการจัดหาและสร้างบริการทางวิชาชีพที่มุ่งเน้นตอบสนองต่อความต้องการของผู้คน โดยการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคม ช่วยให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น โดยการพัฒนาชุมชนต้องเน้นว่ามาจากประชาชน และเพื่อประชาชนเอง โดยมีพระสงฆ์และวัดที่เป็นผู้นำในการสนับสนุนการพัฒนาที่เหมาะสม นักวิชาชีพด้านสังคมสงเคราะห์จึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสามัคคีภายในชุมชน (ยุพา วงศ์ไชย, 2523) การแก้ปัญหาต่าง ๆ และการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ดังกล่าวควรทำอย่างรอบคอบและมีการพิจารณาผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ วัด ชุมชน และประชาชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ฉะนั้นการพัฒนาสังคมและงานสาธารณสงเคราะห์จึงไม่เพียงแต่การช่วยเหลือในด้านวัตถุ แต่ยังรวมถึงการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในชุมชนด้วย

คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจังหวัด สุราษฎร์ธานี (พ.ศ. 2561 - 2564) ที่จัดทำขึ้นนั้น มีเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงในระยะยาว โดยมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนซึ่งเน้นความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและการสร้างสังคมที่มีศีลธรรม ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ เช่น การจัดการรวมน้ำใจ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยน้ำท่วมนั้น แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์และประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม (คณะกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม, 2565) ทั้งนี้การใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการกระจายสิ่งของช่วยเหลือยังสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของวัดในชุมชนและการเข้าถึงผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การจัดทำระบบภาคีเครือข่ายทางพระพุทธศาสนาและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอก ยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกิจการพระพุทธศาสนาและทำให้สามารถรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดและส่งเสริมสังคมที่มีความสงบสุขและยั่งยืนต่อไป (พระมหาบัว ปิยวณฺโณ, 2549)

จากสภาพปัญหาและและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การบูรณาการศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิเคราะห์ พัฒนา และสร้าง

เครือข่ายการบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยมีเป้าหมายคือ การเป็นต้นแบบการดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ด้วยการนำหลักศาสตร์พระราชามาบูรณาการให้สอดคล้องกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร (Document Research) ทั้งจากเอกสาร ตำรา เอกสาร หนังสือ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มพระสังฆาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 ราย 2) กลุ่มสมาชิกโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หนใต้ จำนวน 5 ราย 3) กลุ่มกรรมการฝ่ายงาน สาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม จำนวน 5 ราย 4) กลุ่มนักวิชาการพระพุทธศาสนา จำนวน 5 ราย 5) กลุ่มนักวิชาการวัฒนธรรม จำนวน 2 ราย 6) กลุ่มนักพัฒนาชุมชน จำนวน 2 ราย และ 7) กลุ่มผู้นำท้องที่ จำนวน 2 ราย รวมจำนวน 26 รายสามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก	จำนวน
1. กลุ่มพระสังฆาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี	5
2. กลุ่มสมาชิกโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หนใต้	5
3. กลุ่มกรรมการฝ่ายงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม	5
4. กลุ่มนักวิชาการพระพุทธศาสนา	5
5. กลุ่มนักวิชาการวัฒนธรรม	2
6. กลุ่มนักพัฒนาชุมชน	2
7. กลุ่มผู้นำท้องที่	2
รวม	26

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) ซึ่งมีข้อคำถามโดยละเอียดตามที่ได้จัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ส่วนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมดูแลวิทยานิพนธ์เพื่อปรึกษาใน

การร่างแบบสัมภาษณ์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) 5) นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง และ 6) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2565 ถึงเดือนธันวาคม 2565 รวมระยะเวลา 5 เดือน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกร่างขึ้นนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย 3) นำคำตอบและได้บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง สละสลวยมากยิ่งขึ้นและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้วยการรวบรวมคำตอบและข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจง่าย และแยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

การบูรณาการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการวิจัย แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงพื้นที่ มีการบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีเน้นการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาพื้นที่ โดยมีการศึกษาความต้องการและปัญหาของชุมชน การสร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกับชุมชน การวางแผนการพัฒนาทรัพยากร เช่น โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการปลูกป่า และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ 2) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ มีการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์เน้นการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเกิดการพัฒนายั่งยืน 3) ด้านการสนับสนุนการจัดสร้างสาธารณสุขสมบัติ พระสงฆ์มีบทบาทนำในการสนับสนุนการจัดสร้างสาธารณสุขสมบัติ โดยศึกษาความต้องการและปัญหาของชุมชนการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การพัฒนาสาธารณสุขสมบัติเกิดขึ้นอย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในระยะยาว และ 4) ด้านการบรรเทาสาธารณภัย มีการบูรณาการศาสตร์พระราชาในการบรรเทาสาธารณภัยเน้นความพอเพียง ความยั่งยืน และความร่วมมือ โดยสร้างความเชื่อมโยงและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ การพัฒนาความรู้และทักษะของชุมชน และการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

สรุปได้ว่า การบูรณาการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า มีการใช้หลักการและปรัชญาของศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน มีการศึกษาและเข้าใจพื้นที่อย่างละเอียด การเข้าถึงและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและมีความยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การบูรณาการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขกระทรวงของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี” สามารถอภิปรายผล เป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงพื้นที่ การบูรณาการศาสตร์พระราชาในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยแบ่งเป็นสามขั้นตอนหลัก ได้แก่ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน โครงการปลูกป่า และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับการวิจัยของ สมเกียรติ อินทสิงห์ และศักดิ์ สวาทยานันท์ เรื่อง รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรโดยน้อมนำตามศาสตร์พระราชา ร่วมกับการใช้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ได้ใช้กระบวนการบูรณาการประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบแนวทางการบูรณาการ การตรวจสอบ การนำไปใช้ การประเมินผล และการเผยแพร่ขยายผล เน้นการใช้วิธีคิดที่ผสมผสานระหว่างศาสตร์ชาวบ้านและศาสตร์สากล รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านสิ่งแวดล้อม (สมเกียรติ อินทสิงห์ และศักดิ์ สวาทยานันท์, 2564) เพราะ 1) การบูรณาการแนวคิดศาสตร์พระราชา ทั้งสองกรณีได้นำแนวคิดศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนา โดยเฉพาะหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในพื้นที่และชุมชน 2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในงานของคณะสงฆ์สุราษฎร์ธานี และต่างเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับความรู้สมัยใหม่ (ศาสตร์สากล) เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในบริบทของพื้นที่นั้น ๆ 3) กระบวนการบูรณาการที่เป็นระบบ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการบูรณาการที่มีการวางแผนและดำเนินการเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ตั้งแต่การวิเคราะห์ การออกแบบ การนำไปใช้ การประเมินผล และการเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์สุราษฎร์ธานีที่มีการจัดการทรัพยากรและพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ 4) การส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งสองกรณีมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ การสร้างความยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน ผ่านการบูรณาการแนวคิดและวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ การบูรณาการศาสตร์พระราชาในด้านนี้ เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยการทำความเข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชน การเข้าถึงประชาชน และการพัฒนากิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหา เช่น การอบรมให้ความรู้ การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาศักยภาพชุมชน มีความแตกต่างกับผลการวิจัยของ เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และคณะ เรื่อง การยกระดับแหล่งทุนชุมชนตามศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การยกระดับแหล่งทุนชุมชนตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมี 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การระดมความเห็น การพัฒนางานและกิจกรรมในชุมชน การตอบสนองนโยบายสาธารณะ และการสร้างการเรียนรู้ให้กับสมาชิกชุมชน เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และคณะ, 2564) โดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชาและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับชุมชนเพราะ 1) กระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ เน้นการเข้าถึงประชาชนและการพัฒนากิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหา เช่น การอบรมให้ความรู้ และการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในขณะที่การวิจัยของเต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และคณะ เน้นกระบวนการยกระดับแหล่งทุนชุมชนผ่าน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การระดมความเห็น การพัฒนางานและกิจกรรม การตอบสนองนโยบายสาธารณะ และการสร้างการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ 2) การตอบสนองต่อระดับนโยบาย เนื่องจากการวิจัยของเต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และคณะ มีการเชื่อมโยงกับนโยบายสาธารณะโดยตรง ซึ่งหมายถึงการนำองค์ความรู้ไปตอบสนองต่อนโยบายในระดับที่สูงขึ้น เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง ขณะที่คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ในพื้นที่เน้นการปฏิบัติในระดับ

ชุมชนโดยตรงมากกว่า ด้านการสนับสนุนการจัดสร้างสาธารณสมบัติ การบูรณาการศาสตร์พระราชาในด้านนี้ เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การพัฒนาสวนสาธารณะ ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์สุขภาพ โดยมีการวางแผนร่วมกัน การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัยของ พระธีรพันธุ์ จิตธมโม (บุญบาง) และคณะ เรื่อง การศึกษางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม ผลการวิจัยพบว่า งานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ การดำเนินงานในระดับจังหวัดและระดับวัด โดยมีการสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนท้องถิ่น เช่น การฝึกอบรมอาชีพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการประสานงานที่ไม่เพียงพอ รวมถึงการขาดพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งขึ้น และการสนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรมสำหรับพระสงฆ์ (พระธีรพันธุ์ จิตธมโม (บุญบาง) และคณะ, 2565) เพราะว่า 1) ทั้งสองกรณีมุ่งเน้นการพัฒนาที่มีความยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน การบูรณาการศาสตร์พระราชาในการจัดสร้างสาธารณสมบัติ เช่น สวนสาธารณะ ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์สุขภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ที่สนับสนุนกิจกรรมในชุมชนท้องถิ่น เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน 2) มีการเน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวางแผนร่วมกันและการประสานงานเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงาน ทั้งในการสนับสนุนการจัดสร้างสาธารณสมบัติและในการดำเนินงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ และด้านการบรรเทาสาธารณภัย การบูรณาการศาสตร์พระราชาในการบรรเทาสาธารณภัย มุ่งเน้นการเตรียมพร้อมและการตอบสนองต่อสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความพอเพียง และการพึ่งพาตนเอง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน สอดคล้องกับการวิจัยของ พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ) และคณะ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ผลการวิจัยพบว่า วัดพญูเชิงวรวิหาร มีการวางแผนและดำเนินงานสาธารณสุขสงเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยให้ความช่วยเหลือประชาชนในช่วงสถานการณ์ยากลำบาก เช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 การดำเนินงานที่มีการประสานงานอย่างดีระหว่างวัดและหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือประชาชนกระบวนการตรวจสอบและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องช่วยให้การดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ) และคณะ, 2564) เพราะว่า 1) การบูรณาการศาสตร์พระราชาของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีและการดำเนินงานของวัดพญูเชิง วรวิหาร ต่างเน้นการเตรียมพร้อมและการตอบสนองต่อสถานการณ์วิกฤติที่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการพึ่งพาตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของทั้งสองกรณี 2) ทั้งสองกรณีเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน การประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนประสบความสำเร็จ 3) การตรวจสอบและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการวิจัยของพื้นที่วัดพญูเชิงวรวิหารเน้นความสำคัญของการตรวจสอบและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ใช้แนวทางการบูรณาการศาสตร์พระราชาในการเตรียมพร้อมและการตอบสนองต่อสาธารณภัย

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ได้แก่ DPRRS Model ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียดตามแผนภาพโมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย DPRRS Model ในการบูรณาการศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากภาพสามารถอธิบายแนวความคิดของกระบวนการได้ดังนี้

1. D ได้แก่ Developing the potential of the community according to the concept of "self-sufficiency" (การพัฒนาศักยภาพของชุมชนตามแนวคิด "พอเพียง") คือ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่เน้นความสมดุล การประหยัด การมีสติปัญญาในการดำรงชีวิต คณะสงฆ์สามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านพัฒนาตนเองโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำเกษตรอินทรีย์ สร้างแหล่งอาหารและพลังงานทดแทนภายในชุมชน ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงานในระยะยาว

2. P ได้แก่ Promoting education and developing life skills (การส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิต) คือ การศึกษาแบบเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดที่สำคัญในศาสตร์พระราชา คณะสงฆ์สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การฝึกอาชีพ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำธุรกิจขนาดเล็ก โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน

3. R ได้แก่ Revival and Inheritance of Local Culture (การฟื้นฟูและสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น) คือ การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงให้

ความสำคัญ คณะสงฆ์สามารถร่วมกับชุมชนในการฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความเป็นพุทธศาสนา เช่น การจัดงานประเพณีที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน

4. R ได้แก่ Restoration of natural resources and the environment (การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) คือ โครงการป่าไม้ฟื้นฟูดินและน้ำของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและคณะสงฆ์สามารถทำงานร่วมกับชุมชนในการปลูกป่าและฟื้นฟูแหล่งน้ำในท้องถิ่น โดยการใช้พระธรรมเทศนาเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ

5. S ได้แก่ Supporting Public Interest Activities (การสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์) คือ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์และการพัฒนาสังคมเป็นอีกหนึ่งหลักการที่สำคัญ คณะสงฆ์สามารถจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครเพื่อดำเนินการทำความสะอาดชุมชน ปลูกต้นไม้ และปรับปรุงสถานที่สาธารณะ โดยมีคณะสงฆ์เป็นผู้นำในการเสริมสร้างความสามัคคีและความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า “การบูรณาการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งศาสตร์พระราชาและการพัฒนาสาธารณสงเคราะห์ เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงในสังคมไทย คณะสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจิตใจและคุณภาพชีวิตของชุมชน ทำให้สังคมมีความมั่นคงยั่งยืน และการบูรณาการศาสตร์พระราชาในงานสาธารณสงเคราะห์ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงพื้นที่: มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยใช้หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” 2) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์: พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนผ่านการทำความเข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชน เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาศักยภาพชุมชน 3) ด้านการจัดสร้างสาธารณสมบัติ: การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 4) ด้านการบรรเทาสาธารณภัย: เตรียมความพร้อมและการตอบสนองต่อสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียงและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน โดยต้องประยุกต์ใช้แนวคิดเหล่านี้ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมุ่งเน้นการวางแผนและการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการเสริมสร้างทักษะให้กับชุมชน การประยุกต์ใช้แนวคิดศาสตร์พระราชา การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสามารถพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว 2) ควรดำเนินการตามการวิจัยให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด ผ่านการวางแผนและกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การสร้างเครือข่ายและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและการเสริมสร้างทักษะการประยุกต์ใช้แนวคิดศาสตร์พระราชา การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษา เพิ่มความลึกของการวิเคราะห์ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ พัฒนาตัวชี้วัดและกระบวนการทำงาน รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และการเผยแพร่ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การบูรณาการศาสตร์พระราชาในการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม. (2565). รายงานผลการดำเนินการโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข พ.ศ. 2561-2565. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ และคณะ. (2564). การยกระดับแหล่งทุนชุมชนตามศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(2), 108-117.
- พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ) และคณะ. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ วัดพญ์เชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(4), 31-41.
- พระครูสุนทรเขมาภินันท์ (ปกรณ์ เจริญวงศ์) และคณะ. (2562). ศาสตร์พระราชาสู่พุทธบูรณาการแห่งนวัตกรรมการ ศาสตร์สมัยใหม่เพื่อสังคมไทยทุกระดับ. วารสารกระแสวัฒนธรรม, 20(37), 87-101.
- พระธีรพันธุ์ ฐิตธมโม (บุญบาง) และคณะ. (2565). การศึกษางานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัด นครสวรรค์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(2), 25-34.
- พระมหาบัว ปิยวณฺโณ. (2549). การจัดระเบียบสังฆมณฑล. นนทบุรี: รุ่งโรจน์การพิมพ์.
- พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ). (2538). การจัดสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ของวัด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- ไพบุลย์ เสียงก้อน. (2544). “หลักการบริหารวัด” วัดพัฒนา 44. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- ยุพา วงศ์ไชย. (2523). ทฤษฎีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์.
- ศูนย์ศึกษาศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2563). ศาสตร์พระราชาสู่ เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- สมเกียรติ อินทสิงห์ และศักดิ์ดา สวาทยานันท์. (2564). รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรโดยน้อมนำตามศาสตร์ พระราชาร่วมกับการใช้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้เรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 22(3), 84-85.